

Narva Keeltelütseum

**Kirjanduse
põhikooli ainekava**

7 klass

2 tundi nädalas

Narva 2019

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost;
- 2) loeb kirjandusteksti lodusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme, sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;
- 4) oskab loetut ümber jutustada eri konkreetse astmel ja eri vaatepunktist.

Õpilane:

- 1) määrab teose põhiprobleemid ja idee;
- 2) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust;
- 3) leiab teostes võtmesündmused ja põhjuse-tagajärje seosed;
- 4) iseloomustab teose tegelasi;
- 5) toob välja tegelaste karakteriseerimise erinevad viisid;
- 6) määrab autori suhtumise teose tegelastesse;
- 7) määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse.
- 8) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust.
- 9) leiab kirjandusteostest kõnekujundeid/troope (epiteet, võrdlus, metafoor, metonüümia, hüperbool, litootes) ning selgitab nende rolli kirjandustekstis;
- 10) kasutab kõnekujundeid oma tekstides.

Loominguline tegevus ja esinemine

Õpilane:

- 1) kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;
- 2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti ja põhjendades neid näidetega alustekstist või mujalt ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja nõudeid;
- 3) esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse lodusust, selgust ning tekstitäpsust;
- 4) koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

Õppesisu

Erinevad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas poeesia lugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid: üksikasjaline, üldistav, fragmentaarne, varem etteantud põhimõttel. Isiklik suhtumine ümberjutustatavasse teksti. Oma arvamuse esitamine ja kaitsmine. Jutustamise protsessis kahe või mitme žanrilt erinevate tekstide elementide sidumine.

2) Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jm.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja tsiteerides.

Analüüs- ja interpreteerimine: teose liigendamine süželisteks fragmentideks, plaanide koostamine, teose erinevate süželistate funktsioonidega (kirjeldus, portreeline või psühholoogiline karakteristik, monoloogid ja dialoogid) episoodide välja selgitamine, episoodide valimine etteantud põhimõttel.

Kirjandusteose struktuur: süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud.

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses.

Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus.

Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Mõisted: personaaz, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt

Inimene kui peamine loomingulise mõtestamise objekt kirjanduses. Kirjandusteos kui autori looming, kirjaniku fantaasia produkt.

Autori, jutustaja ja kirjandusliku kangelase vahekord teoses. Eepilise teose kangelane, lüüriline kangelane, tegelane draamas. Autobiograafiline jutustus.

Tegelase karakteristik: sotsiokultuuriline, psühholoogiline, väline. Tegelase ajalooline ja kultuuriline tingitus. Tegelase „biograafia“ ja evolutsioon. Tegelase süželistate funktsioonide määramine, tegelaste vastastikuste suhete analüüs. Tegelaskõne (monoloog ja dialoog).

Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus (ajaloolis-kultuuriline, autoripoeetika võrdlus). Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused.

Loominguline tegevus ja esinemine

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumine jms.

Kirjandusteose teksti „tõlkimine“ teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde).

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

7. klassil on tähelepanu keskmes üksikud kirjandusteosed, kuid suurenenud on ajaloolis-kirjanduslike ning kirjandusteoreetiliste teadmiste osakaal õppesisus, mis suunab ka kirjandusteoste valikut. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel klassi arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

inimese kõlbelised kohustused - halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt.

Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus;

täiskasvanuks saamine - Sõbrad ja vaenlased. Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. „Murdemomentide“ tähendus

inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Inimene lähedaste ringis. Perisesed suhted.

Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt;

„oma“ ja „võõras“ kultuuris - Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid.

Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse.

Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele. Eesti rahvuskultuuri traditsioonide, pärimuste ja kommete säilitamine ja arendamine;

looming kui maailma ümberkujundamise viis - Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad

väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangeline – poeedi

„teisik“;

kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted - Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige;

minu päritolu; mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus;

keskkond ja jätkusuutlik areng - Inimene ja loodusmaailm. Säätva ja austava suhtumise

vajalikkus elusasse ja elutusse loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu

kõrgemaid väärtusi-

Teoseid terviklikuks lugemiseks

Böliina. „Ilja Muromets ja Röövel-Ööbik“. Eesti kangelasepos. „Kalevipoeg“ (katkend) (V.

Deržavini, A.Kotšetkovi tõlge). „Jutustus möödunud aegadest“: „Lugu Olegi surmast“, A.

Puškin „Laul targast Olegist“. Jermolai – Jerazm „Jutustus Pjotr ja Fevronia Muromskist“. J.

London „Seal, kus lahknevad teed“. O’Henry „Vastik petja“. N.Leskov „Metsloom“. A. Tšehhov

„Kameeleon“. A. Platonov „Juška“.

A. Grin „Punased purjed“. L. Tolstoi „Lapsepõlv“ (katkend); M.Gorki „Lapsepõlv“ (katkend);

A. Avertšenko "Autobiograafia". V. Hugo „Hüljatud“ (katkend "Gavroš") R. Burns „Aus vaesus". A. Puškin "Sügis", M. Lermontov „Vaatan tulevikku kartusega", „Laul tsaar Ivan Vassiljevitsist, noorest opritšnikust ja uljast kaupmehest Kalašnikovist“. F. Tjuttšev, „Silentium", A. Maikov „Sügislehed keerlevad tuules". L. Koidula, D. Vaarandi, autorite kodu- ja kodumaaluule. S. Jessenin luuletused, K. Simonov, „Oota mind",. W. Shakespeare, "Romeo ja Julia". Ivan Bunin „Antonovka õunad“, Arthur Conan Doyle „Tantsivad mehikesed“, Mihhail Zoštšenko „Kuusk“, Oskar Luts „Kevade“, Friedebert Tuglas „Väike Illimar“, Jevgeni Švarts „Draakon“. Daniel Defoe „Robinson Crusoe“.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja õppeainetega

Kirjanduse valdkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti/vene keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeaineis.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja õppeainetega

Kirjanduse valdkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti/vene keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeaineis.

Läbivate teemade rakendamine keele- ja kirjanduse õppeainetes

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtuvalt kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Rollimängude ja erinevate tekstide käsitlemise ning aruelude, samuti loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng ning Tervis ja ohutus. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. See toimub teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eriliigiliste tekstide käsitlemise kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja õhutatakse nende lahendusi otsima. Projektides osalemine kasvatab aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilases arusaam endast, teadmised oma juurtest. Oma keele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond. Eri allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna rohkeid võimalusi, õpilasi õhutatakse kasutama alternatiivseid lahendusi, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad väärtusnorme ja põhimõtteid. Teksti ja karakteristikute analüüsi kaudu kujundatakse väljendusjulgust taunimisväärtuste tegude ja hoiakute suhtes.

Õppetöö välised ja koolivälised tegevused

1. Lugemiskonkursid
2. Osalemine kirjandusteemalistel üritustel
3. Kirjanduslike teoste väljavõtete hindamine (E. Schwartzi näidend „Alasti kuningas”, Anderseni muinasjutud).
4. Ekskursioonid

Kasutatav õppekirjandus ja õppevahendid

Beresneva, E. Moiseeva. Kirjandus. 7 klass. Õpiku lugeja (1 ja 2 osa) Kirjastus "Avita", 2003